

Nieuwe uitgaven

K. VANGENECHTEN, *Geschiedenis van een Kempische studentenverbond (Geel, 1906-1930)*, Brussel, 1983, 142 p.

Toen in het voorjaar van 1975 twee oude vrienden van de auteur, beiden net als hij priester en oud-lid van de Geelse Katholieke Vlaamse Studentengilde, hem vroegen een geschiedenis van de Geelse bond te willen samenstellen, heeft hij dat aanvaard. Het resultaat werd een getypt manuscript, waarvan slechts een paar exemplaren bestonden. Toen ik er inzage van kreeg via het Leuvense Archief en Museum van het Vlaamse Studentenleven, werd ik onmiddellijk getroffen door de levensechte beschrijving en bekoord door de zwerige en stijlvolle manier waarop de auteur zijn bedenkingen en typeringen in elkaar wist te weven. Het is verheugend dat Konstant Vangenechten (° 1904) op verzoek van de Stuurgroep Oud-A.K.V.S. (Kruisdagenlaan 75, 1040 Brussel) een herziene versie van zijn *Geschiedenis* nu in boekvorm kan aanbieden.

De waarde van het boek is dubbel. Uitgaande van de stelling dat „de verstrengeling tussen leven en activiteit van een lokaal studentengild en het lot van de algemene studentenbeweging” gemakkelijk te maken is, en dat „het kleinere het grotere” weerspiegelt en ook omgekeerd, brengt het ten eerste een case-study „ter referentie voor wie zich afvraagt hoe, in een willekeurig Kempisch dorp, het leven van een studentengilde, eerste kwart van de twintigste eeuw, zoal verliep” (p. I-II en 2). Daartoe baseerde de auteur zich op „een doos oude documenten” waarin vooral het verslagboek van de bond informatief was, maar ook op zijn geheugen, wat hem toeliet „op één punt het (verslagboek) gedurfd tegen te spreken”. Het is dus de geschiedenis van de bond met een persoonlijke toets, niet enkel steunend op archivalia maar ook aangevuld en gekleurd door de herinnering aan een zelf beleefde geschiedenis. In die zin past het perfect als eerste verhandeling in een reeks met als titel *Het ware gelaat van het A.K.V.S.*, die de bedoeling heeft in een aantal monografieën „bronnenmateriaal op te diepen in functie van het authentieke geschiedbeeld van het A.K.V.S.”, waarbij „autentiek” staat voor: „zoals het door A.K.V.S.-ers werd beleefd”.

Het verhaal van de bond is chronologisch opgebouwd. Na een algemene schets van de beginnende studentenbeweging in de Kempen vernauwt de auteur de focus tot Geel, waar in december 1906 de eerste vergadering plaatsvond van een studentenbond die zich tijdens de volgende vakanties sterk ontplooidde en in de paasvakantie van 1912 een eigen vaandel kon laten wijden. Een derde hoofdstuk beschrijft het groeiende Vlaamse bewustzijn in de naoorlogse jaren 1918-1923, jaren waarin Vangenechten zelf leerling was

aan het Geelse Sint-Aloysiuscollege, en een vierde — dubbel zo lang als het vorige — is gewijd aan de „Dramatische Wendingen” van 1923-1924 en 1924-25, toen de auteur zelf als te Leuven studerende seminarist voorzitter was van de bond. De periode 1925-1930 kreeg als titel mee „Vruchtbare arbeid”, maar het is ook toen — tijdens de kerstvakantie 1926-27 — dat er een breuk kwam in de bond tussen wie koos voor trouw aan het A.K.V.S. en voor het door de bisschoppen veroordeelde Vlaams-nationalisme, en wie — soms met de dood in het hart — zich onderwierp aan de richtlijnen van de kerkelijke overheid. De auteur laat zijn geschiedverhaal eindigen in 1930, omdat hij „de doodstrijd” van de studentenbeweging in het conflict met de opkomende K.S.A. niet wilde beschrijven (p. 121). (In het pas verschenen nummer 10 van *AKVS-Schriften* (april 1985) gaat de auteur wel verder met zijn verhaal en beschrijft hij de jaren 1930-1935, o.m. steunend op een intussen boven water gekomen verslagboek van deze periode).

Behalve als case-study heeft het hier voorliggende boek ook de waarde van een getuigenis over hoe een vlaamsgezinde seminarist in de preconciliaire en autoritaire kerk van de jaren twintig in botsing kwam met een weinig begrip-pende kerkelijke overheid en een aantal persoonlijke teleurstellingen in geest van onderdanige gehoorzaamheid heeft moeten verwerken. Veel explicietier dan in het manuscript van 1975 plaatst Vangenechten deze ervaringen centraal en hij geeft ze zelfs aan als eigenlijke reden waarom „dit hele opstel geschreven wordt” (p. XIII). Hij geeft als meest frappant voorbeeld een uitspraak van de seminarie-president, die op een bepaalde dag een voorzichtige interruptie van zijn kant „Jamaar, Monseigneur, maar ik zou toch denken...” afbrak met de woorden „Gij moogt niet denken...”. 55 jaar later werken deze woorden nog na : „Zonder dat fameuze zinnetje van vier woorden was ik er nooit aan begonnen (aan dit boek), en — vooral — had mijn leven, mijn psychisch leven dan, een ander verloop gekend” (p. XIII-XIV). Daarbij sluit aan het mislukken, door toedoen van de kerkelijke overheid, van de droom die tijdens zijn seminariejaren vorm kreeg, om de studie van de klassieke filologie die hij direct na de humaniora als seminarist in het Leo XIII-college had aangevat, te kunnen afronden met een doctoraat. Hij kreeg er geen toelating voor, zelfs niet om het, toen hij als leraar in het college van Boom stond, voor de centrale examencommissie te behalen. Wie het leest, stemt hoofdschuddend in met de bedenkingen van de auteur : „Hoe was het mogelijk...” (p. XXII) en : „Het werd slechts anders wanneer de wer-velwind van het concilie over de bisdommen begon te jagen, én toen ettelij-ke vroegere mondigheden onmondig waren geworden” (p. XXIII).

Tegen deze achtergrond kon deze geschiedenis van een studentenbond, die ook een evocatie is van het idealisme dat de jeugdgeneratie van halfweg de jaren twintig kenmerkte, niet anders dan een bewogen verhaal worden. Een verhaal vol tragiek, waarin bij tijd en wijle nog wat „bitterheid” doorklinkt (geen „verbittering”, p. XXIII) en zeer vaak verontwaardiging. Een getui-

getuigenis dat als historische bron kan worden gehanteerd. Een tekst die met zwier en vaart, maar ook met stilistische verfijning is geredigeerd en er daardoor in slaagt iets op te roepen van deze intussen compleet voorbijge wereld. Het lijkt me de verdienste van Vangenechten te zijn bouwstoffen aan te reiken, niet enkel voor een geschiedenis van de katholieke Vlaamse studentenbeweging, maar ook voor een nog te schrijven schets van de spanning tussen kerkelijke structuur en de religieuze beleving van idealistische jongeren die zich ten dienste stelden van kerk en godsdienst, maar daarbij vanuit een bepaalde ecclesiologie vooral „geoeffend” werden in onderdanigheid en gehoorzaamheid, en daardoor vaak vernederd of soms gebroken.

Dat in deze bewogenheid de auteur weinig moeite doet om zich te verplaatsen in de positie van de kerkelijke gezagsdragers — die hij lange tijd als tegenstrevers beschouwd heeft — is niet zo erg, zolang men het boek neemt voor wat het is en wat het wil zijn : niet het verslag van een nuchter wetenschappelijke navorsing, wel als een „damnatio nefasti populo nostro temporis” (p. XXIV), en als een getuigenis voor de „onschatbare waarde” (p. 133) die de studentenbeweging voor hemzelf en zijn generatiegenoten heeft gehad. Het valt te hopen dat de auteur zelf en vele anderen, b.v. in het kader van de A.K.V.S.-schriften, nog meer getuigenissen en memoires zullen publiceren die de toenmalige bewogenheid even nauwgezet en op dezelfde trefzekere wijze gestalte geven.

Louis VOS